

Русинське Національне Сято 2013

На першій сторінці обкладинки: Єпископ Гайдудорогський Грекокатолицької Єпархії Філіп Кочіш
(фото: -ль)

РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG SVÉT

рочник XI. число 101., май – юній
XI. évfolyam 101. szám, május – június 2013

сяточное число
ünnepi szám

Русинське Національне Сято
Ruszin Nemzeti Ünnepe 2013

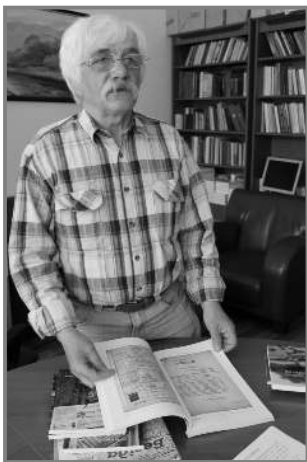
Курта кроника

Апріль

30.: Комловшське РС, вірне старим традиціям, організувало **сято Стрічення Яри** розпалёванём огня, на котрум были притомні представителі вшитких генерацій Комловшкы и Русины з околных поселень. По красной народно-культурной програмі участники пекли солонину, співали и танцювали.

Май

2.: Сообщество Вседержавных Національных Самоправовань, журнал Barátság (Приятельство) и ТОВ Croatica Nonprofit у властной резиденції тримали **семинар „Списания обывательства – Національно-етнічні дані 2011.”**. Из привітственыма словами выступили председатель СВНС Мігай Гепп и заміститель держтайника Міністерії Трудовых Ресурсув Др. Чаба Латорцої, а затым председатели отцюзняных національных самосправовань анализовали вплив результатов списания 2011. рока на подальшее фунгования меншын.

10.: **Петро Трохановський**, редактор польськый русинськый новынкы „Бесіда”, еден из майпознатых особ Лемковины (літературный псевдонім Петро Мурянка) навщивив катедру русинськый и украинськый філології Нїредьгазькый Высшуй Школы. Пуд час результативной бесіды, котра ся отбыла у приятельськый атмосфері, стороны обміняли ся новыма публикаціями из сферы русиністики.

24.05–02. 06.: У Будапешті и Нїредьгазі по случаю **1150-ліття славянського писемства** тримали міжнародну научну конференцію и славистичный семинар при общуй організації Інститута Славянськый Філології Руськый Академії Наук, Общества Лва Толстого, Руського Культурного Центра у Будапешті и Восточно- и Централно-Европського Изгладовательського Центра Нїредьгазькый Высшуй Школы.

Юній

1.: У Базілиці Пресятої Богородиці Люгіна (близь Сабінова) тримали обряд хіротонії преподобного **отця Мілана Лаха** на помочного єпископа Пряшовськый Грекокатолицькый Єпархії.

1.: На Сяті Цвіта Вина и Національного Фестівала у Ерді, єдным из організаторув котрого было містное РС, з великим успіхом выступили **діточый фолклорный ансамбль „Русинята”** и співак, стипендіант ВРС Золтан Дарагов.

2.: На сятотном засіданю Кішвардського РС чествовали и познатого сященника Мукачовськый Грекокатолицькый Єпархії, сосполного діятеля **Елемира Ортутая**.

5.: Вседержавное Общество Русинськый Інтелігенції имени Антонія Годинкы доведна з Будапештськым Терезварошськым РС у авлі Вседержавной Бібліотеки Іноземных Языкув організувало акцію пуд титулом **„Русинські видання у Мадярщині”**. У керетох програмы были представлені русинські видання, котрі увіділи світло світа за послідні 15 рокув, а также презентація „Русинського Алманаха 2012”. У акції ся зучастили історик Др. Йозеф Ботлік и писатель Габор Гаттінгер-Клебашко.

8.: Пуд організації Сіковського РС у 2 години пополудню у Винной Залі Сікова зачала ся богата **програма захраненя традицій**.

11.: Пряшовськый Універзітет чествовав титулом Doctor Honoris Causa єдного з майпознатых днешніх русиністув, історика Торонтського Універзітета (Канада) **Павла Роберта Магочія**.

15-21.: Сєго рока Вседержавное Русинське Самоправованя при фінансовуй пудпорі гранта од Міністерії Трудовых Ресурсув організувало **діточый табір материнського языка и захраненя традицій** у майбулш заселеной Русинами области Боршод-Абов-Земплин, у селі Шайовпалфала. У керетох табора діти зучастили ся у сяті ученикув богословія, котрі жыють на теріторії Мішколцьского Апостолського Егзархата. У програмі зучастиив ся єпископ-егзарх Др. Атаназ Орос.

18-26.: Столичное Русинське Самосправованя и сєго рока організувало традиційный русинський **молодежный умілський табір** у балатонфелдварськум готелови Riviera Park.

23.: У Базілиці Сятого Іштвана Мужськый **Хор Сятого Єфрема** (руководитель лауреат премії Ференца Ліста Др. Томаш Бубнов) тримав заключный концерт „Orientale lumen/Світло Востока 2012/2013”. Благодарна публика довгыма аплодисментами дяковала за зучащення оперной співачці, лауреату премії Ференца Ліста Тюдє Сабокі и єпископови Гайдудорогськый Єпархії Філіпови Кочішови.

Русинське Національне Сято 2013

Русинське Національне Сято 2013 рока у Ніредьгазі своєв при-
томностєв честовали
Преосвященный и Преподобный Епископ Гайдудорогськый Греко-
католицькый Епархії Філіп Кочіш, заміститель держтайника з во-
просув національних и цивільных сосполных капчань Міністерії Тру-
довых Ресурсув Др. Ча-
ба Латорцої, ректор
Грекокатолицькый Бо-

гословськый Академії Др. Томаш Вейгшєв, заміститель мера Ніредьгазы панї Тімеа Коша, мужськый хор имени Блаженного Теодора Ромжи Ужгородського Грекокатолицького Собора и єго дірігент о. Андрій Барна, представителі и предсідателі містных и регіональных самосправовань и русинських сосполных організацій, многочиселні дорогі гості.

Уже булше, ги 10 рокув у майкрасный ярній місяць зберать ся русинська община Мадярщины, жебы оддати честь традиціом віроисповіданя и націоналнуй културы, досягнутым за послідній період резултатум, з цілєв черпаня новых сил ку реалізації новых завдань. Опубликовані сєго рока резултаты списаня обывательства 2011. рока ука-
зуют, же число люди русинськый національности вуросло на 186%, а межи вірувучыма Русинами близь половкы зголосило ся грекокатоликами. Сякі показники суть вражающыма из математичнуй точки позераня! Айбо про нас суть майважныма не процентні показники, а оновленя якости и содержания жывота нашуй общины. За десять рокув наша сполность пережила много: были у нашум жывоті и поєдні негативні явленя, айбо досягнуті нами резултаты говорят за ся самі. Восени будеме праздновати 10 рокув основаня новинкы „Русинськый Світ”, а на другый рук сєсь вік досягнуть наші музей и русинська бібліотека. Одданость русинськый сполности, щира приязаность ку традиціом, културі и грекокатолицькому віроисповіданю стали помочов у реалізації планув Русинув Мадярщины.

Предсідатель ВРС Віра Гіріц

Послания Президента Мадярщины

Честовані Русинські Согорожаны!

Представителі русинства Мадярщины каждый рук споминавуть, же наші предкы ведно отстоєвали слободу сполнуй отцюзнины у вызволнуй войні Раковця. Йсе є истинное сполностное сято, ваш властный сімвол віры. Айбо вно є также и частєв общуй цілости и довольте ми оддати честь памняти геройству Русинув и здоровити ушыткых по случаю вашого сята!

Русины жыли и жыють у меншыньстві у рузных державох, айбо сохраниявуть свою націоналну самосвідомость. За многі роки своєю історії Русины часто не дуствовали пудпорованя из боку власти, завто про них все было выимочно важно захраненя обєдинявучых сполность традицій. Сесе боронило їх у бурливуй історії, змуцнєвало їх національний ідентитет. Сяка таркастость традицій и духовна дідузнина суть цінностєв не лем про Русинув. Традиції каждого народа вадь національности суть цінностєв

про ушыткое людство. Завто таков важнов є отповідалность всєї нації за захраненя національных общин.

Як Мадярщина, так и ушыткі ині державы стануть лем майсилныма и майбогатыма, кєдь будуть спомагати розвою жыночых уєдно из нима у сполнуй державі національных общин. Захранявучі свої традиції и язык, горді на свою дідузнину горожаны стимулуют и булшость нації ку честованю властных цінностєв.

Віруву, же русинство Мадярщины все буде гордити ся своим властным языком и културов, а также благополучно буде жыти у своєю отцюзнині. Надію ся, же ваша сознательна и обєдинена сполность годна буде помочи и Русинум, жыночым у сосідніх країнох у булшуй, ги

у Мадярщині чиселности.

Желаву вам торжественного и красного сята!

Др. Янош Адер

Потовмачила: Рената Романюк

Гомілія Церквуно-славянськуй Літургії Єпископа Гайдудорогськуй Грекокатолицькуй Єпархії Філіпа Кочіша

Дорогі братя и сестры!

У праздник Русаля празнуєме Сошествіє Сятого Духа на апостолув и ёго чудотворство. Про мене сёгоручный сей праздник є особеный. Подаровав ми літургію на старо-славянськым языкови. И не лем днесь. На зачатку тыждня, у Русалный вторник, быв єм у Волиці, коло Руського Керестура у Воєводині. Тот, ко познає се паломницькоє місто, знає, же там жыють наші русиньскі братя, котрі булше рокув сперед сим перестягивали ся з Пудкарпатя, Горниці и відийка Черегат, и до днесь захраняють свуй язык и літургію. А днесь у своєм єпископськым храмі правлю сесь стародавній обряд. Я люблю літургію на старо-славянськым языкови и зато, ибо ипен на сёму языкови я став монахом. Правда, же не на славянськуй землі, а у иншуй суголі Европы, у Белгії, де у бенедиктинськым монастирі каждый день співали сьме на старо-славянськым языкови церквуні гімны и Сяту Літургію.

Старо-славянський язык даким кіпом є языком и нашуй літургії. Многі може и не розумівуть значеня и смысл слов, айбо мелодійность языка несе у собі тоту духовность, яку упознаєме з нашуй літургії. Днесь у Мадярщині мало, и бову ся, же чим дале, тим менше люди говорять на сьом красным и стародавным языкови, думам, же чим дале и менше люди го розумівуть. Айбо надіву ся, же язык літургії розуміє чим раз булше люди, ибо у душі вун рушать такі струны, котрі, кедь не умом, тогды глибинов и отвореностёв души мож постигнути. Сяк днесь, на старо-славянськуй літургії – само собов ведно з мадарськыма співанками – постигнеме глибину літургії и вчуєме обернутоє ку нам слово Исуса.

У днешньому світі, видить ми ся, же християнум зясь грозить булше и булше нападыв. Мали сьме надію, же по падови комунізма, пуд властёв котрого многое терпів як русинський, так и мадарський народ, уже можеме жыти в условіях волного выбора. Ипен зато чудно, же веденя диктатуры скончило ся, а з християнства ищи и днесь збыткувуть ся. Тих люди, ко хоче ити путём поучань Христа, ненавидять, принижувуть, сміхувуть ся из них. Айбо Иус сам уповів: „Кедь ня преслідовали, и вас

преслідовати будуть”. Не мож ся бояти, одвернути ся од того, ко не розуміє повіданя Євангелія, вадь коли кось смішкує ся над тима, ко намагають ся исполняти церквуну місію.

И сяку повну одданость и рішительное наслідованя Христа Иус чекать од нас днесь. Вун учить нас любити и тых люди, котрі нас не розумівуть, сміхувуть ся з нас, злословлять за нас, маєме молити ся за них. Наш Господь Иус ставить высокі вимогы, од котрых не годні сьме одхилити ся. Направду маєме про ся порозуміти, же мы сьме християни – вадь не, ученикы Христа – вадь не. Не мож наслідовати Господа лем наполовку.

Сятый Йоан Креститель, якого ипен днесь чествуєме, указує нам сякий примір. Вун истно знав одрікти ся од ушыткого, и з чистым сердцем наслідовати и проповідовати Слово Божое. Зато Иус за нього каже: „Межи роженных жонами не родив ся булшый пророк, ги Йоан Креститель”. Кажє справедливо, бо вун у вшыткуй повности отдав свуй живот Богови, вюг аскетичный живот у пусті. Зато Иус говорить, же не родив ся булшый пророк за него и додавать: „Айбо у Царстві Божум и маймалі суть булшыма за него”. Як исе возможно? Так, же діти Божі не из властнуй силы и властного аскетизма ставуть набожныма, а через крещеня ставуть дітми родины Божуй, и з сёго черпають силу.

Дорогі братя и сестры!

Літургія помагать нам майліпше порозуміти исе тайнство. Ипен там дустаєме и чуєме тоту Божу силу, котра пуднимать нас у вшыткых сферах людського діятельства. Як посланикы славянських народув, мы также чувствуєме вплив Сятуї Літургії: „И не знаєме, ци мы на Небі, ци на Землі”. Сяк пуднимать нас Сята Літургія у божественый живот.

Дозераня и розвуй русинського языка є не лем національным вопросом. И не лем проявленём єдности двох народув. Хоть и йсі цілі суть благородныма, айбо старо-славянський язык має на много булшу місію. Сесь красный, стародавній церквуно-славянський язык годен пудняти вшыткых нас у небесный світ, у котрый из властных сил пудняти ся не можеме. Из ёго помочов можеме постигнути силу сятого тайнства, таким путём, обы наші капчаня стали намного тіснійшыма не лем из Господом, а и з ближнім у благородных людських цілех.

Приятельська стріча двох народув и двох языкув на сьой Сятуї Літургії давуть нам бесконечное чувство Божуй благодати, бытія и силы.

Аміні.

Потовмачила: Рената Романюк

Поздравлення Держтайника Іштвана Шімічка

*Честовані Панії и Панове, дорогі русинські
согорожаны!*

Довольте ми формуловати у множественнум числі! Радый єм, же нас є чим раз булше. Можу назвати ся серенчливим, ибо у моїх жылох тече и русинська кров. Гордость сповнять ня, кедь вижу, же ся мала сполность Мадярщины, стає булшов и у маймногих містох дає за ся знати: у дваязычнуй новинці, общеобразовательнуй школі, научнуй інституції, де учать русинський язык, умілськум обществі, ансамблови народного танця, русинськоязычнум вусиланю сосполної масмедії, телевізійнуй програмі канала „Земплин ТВ”, хорох народных співанок Мучоня и Комловшкы, а также музей и красписна хижа свідчать за русинську культуру Мадярщины.

Радує ся сердце видячи, же у порувнаню з положенєм сімдесятрочнуй давности, коли ся нагло зменшыла чиселность обывательства, русинський дух и ентузіазм не зломив ся, же йся сполность сміло захищать свої традиції и не одвертат ся од грекокатолицького віроисповіданя.

По зміні режіма майзясь мож у нашу отцюзині быти Русином, не мусай ся дале ховати. Треба оддати належну честь каждой русинській організації, обществу за вузнаня Русинув Мадярщины, и за тоті крокы, у результаті котрых Русины мавуть

можность егізистовати у сосполнум и культурнум жывоті.

Лем понукнути годен єм русинських родичув ку хованю у молодуй и слідувучуй генераціїєх честованя традицій и дідузныни. З гордостєв приймайте и носьте своє самостойное, красное названя.

Учіть свої діти русинському языкови, ховайте у них смілость голошеня за властный ідентітет, любов ку своєю властнуй культурі.

Дорогі мої согорожаны, повіруйте, же ваші намаганя конечно будуть нагадені. У наш вік, коли помали щезавуть гет ушыткі гатары у Централно-восточнуй Европі, взаимні гнівання сосідніх народув, заперті емоції з минулости страчавуть сєнс. Не єден проти другого, а доведна, рука в руці мусиме бороти ся з жывоными преградами. Так, як даколи стали сєме до

биткы на голос Раковція и Кошута в інтересох єднуй цілі. Днесь на наші прапоры вупишемє девізу мира и любви. Чим булше з нас признать, же ведно скорше двигаєме ся у лабіринті жывота, тим скорі можеме уповісти, же сєме побідили.

Желаву вшыткым представителюм “маївирного народа” радости, мира и великих успіхув!

Из привітом:

Др. Іштван Шімічко

Потовмачила: Рената Романюк

Сяточна бесіда замістителя держтайника Др. Чабы Латорцої

*Ваше Преосвященство Владико,
честовані Пані Предсідатель, Панії и
Панове!*

Довольте ми красно поздравити ушыткых притомных участникув на сєму сяті. Мам честь особно быти туй на Русинськум Націоналнум Сяті и поздравити вас од имени Мадярського Правительства.

Мадярський и русинський народ жыють ведно у Карпатськум басені уже єденадцять століть. Їх капчаня характеризувуть ся у булшости взаимным честованєм и гармонійным спол-

ным жывоном, важным передусловієм котрых было сполное християнськое віроисповіданя и культура, основана на сую релігії. Кіп жывота, матеріална и духовна культура народув значнов міров впливала єдна на другу.

Ипен зато про нас є дуже важным захраненя и помуч русинськуй, и уєдно из нєв вшыткым тринадцять націоналностюм. Исе добрі пудпорує ся фактом, же язык, матеріална и духовна культура, історичні традиції и ині особности націоналностюв Мадярщины суть частєв їх властного и сполного ідентітета, а їх основное право –

захраненя сїх цїнностей. Ушыткі подобні права были записані у Конституції. Як у преамбулі, так и у основнум текстї Основного Закона записано, же націоналности, котрі жыють у нашуй державі, суть частєв політичного и державного сосполства Мадярщины. Держава гарантує захраненя и дозераня языка и културы націоналностей. Конституція єднозначно вуголошує, же каждый мадярський горожанин, котрый односить ся ку дакуй націоналности, має право слободно вуберати и хранити свуй ідентітет. У Основнум Законї зафіксовано, же націоналности мають право на хоснованя свого материнського языка, як у індивідуалнум, так и сосполнум животї, захраненя и розвуй своєю културы, школованя на материнськым языкови.

Русинство Мадярщины має достойну на вниманя високу културу и глибоке грекокатолицьке віросповіданя, котрі стали главнов ізєдінявучов силув. Файнов можностєв про сяткованя є організований з рока на рук Русинський Отпуст.

Містні національні самосправованя пуд веденєм Вседержавного Самосправованя проводять вуимочну роботу в інтересох захраненя и будучности русинства. Ту мам на позорі, наприклад, вуголошений конкурс на стипендію про ученикув общеобразовательных и середніх школ и студентув высших учебных інституцій, програмы про діти, організованя таборув, призначеня премії високого уровня имени Антонія Годинки.

Національні самосправованя и цивільні організації, у тому числі и русинські, все годні были и надале можуть надїяти ся у своєм діяльствї на Правительство. Держава регулярно застачать можність їх пудпорованя, функціонованя інституцій, котрі утримувуть ся Вседержавныма Самосправованями, вуданя печатануй масмедії, реалізацію культурных програм. У случаю русинськуй націоналности сякоє фінансовое пудпорованя досїгать 100 міліонув форінтув.

Довольте менї, позеравучи у будучність, уповісти даскулько слов за статистичні данї списованя обывательства 2011. рока. З таблиць ЦСУ маєме можність познакомити ся з точныма данїма за націоналну належність обывательства Мадярщини.

Таблиці, котрі ся тычуть націоналности, указувуть націоналність обывательства, материнський язык, язык бесїдованя у поєдных ситуаціях, знатя иностранных языкув, возрастні категорії люди, горожанство. Націоналностні данї списаня обывательства оцінюєме позітивно, ибо такой про каждую націоналність нашуй отцюзнины число особ, котрі заголосили свуй національний ідентітет, вуросло.

За списанєм обывательства 2001. рока у Мадярщині особами русинськуй націоналности зголосило ся 1098 чоловік, за русинський язык, ги материнський – 1113 чоловік, з них 428 не были горожанами Мадярщины. За данїма списованя 2011. рока число особ русинськуй націоналности вуросло майже у три раз, до 3882 чоловік. Из статистичных данїх видиме также, же 46% Русинув суть грекокатолицького віроисповіданя. Зменшыло ся число особ, котрі русинський признавуть за материнський язык. Сякі данї лем пудтверджувуть важність преподаваня русинського языка, про котрое Правительство гарантує фінансовое пудпорованя.

З данїх видиме, же число люди з русинськым ідентітетом вуросло, айбо число містных національных самосправовань, позеравучи на національні лішты, по вшыткуй державі – годно зменшыти ся на половку.

Панї Предсідатель на засїданю з вопросув списаня обывательства, котрое было організованое у Будапешті на зачатку сїго місяця, сформуловала так, же про Русинув Мадярщины прийшов час очищення.

Од ушыткого сердця желаву, жебы Русины, котрі жыють у Мадярщині, „очистили ся”, стали правдивов, муцнов сполностєв и приклали ушыткі силы ку тому, жебы їх культурні цїнности, котрі передавуть ся из генерації у генерацію, ищи довгий час были и нашым національным достоянієм! Просиме Господа нашого, жебы и дале примножовала ся самосвідомість розділеного многыма гатарами народа!

Желаву вам добрі ся чути на днешнїю Русинськым Націоналнум Сятї!

Потовмачила: Рената Романюк

Отвореня выставкы образув умілця Атаназа Фединця у Грекокатолицькуй Богословськуй Академії Сятого Атаназа

*Честовані пане
Держтайник, пані
Предсідатель, често-
вані Паніи Панове!*

Я з великов радос-
тёв приняв прошеня
Вседержавного Русин-
ського Самосправованя
односно того, жебы по
случаю Русинського
Національного Сята у
будовлі Грекокатолиць-
куй Богословськуй
Академії Сятого Атана-
за отворити выставку
образув маляря Др.
Атаназа Фединця.

Наша академія намагать ся быти не лем
учебнов інституцієв, майстернёв образователных и

научных изглядовань, айбо хоче стати духовным
домом и культурным центром, де годно дустати
місто каждое такое зачинаня, котрое капчать ся ку
особеным и самобытным традиціям и дїдузніні

грекокатолицькуй церьковли, познакомляє и
збогачуєї.

Каждый потяг пензлика у богатуй творчости
Др. Атаназа Фединця говорить за приязаность.
Умілець любив русинський народ, край, де жыє
сесь народ, и вшытко, ку чому цілый русинський
народ був и є приязаным. Таким кіпом не было
тяжко найти межи образув Атаназа Фединця творы,

котрі майліпше пудходять ку атмосфері церькув-
ного заведеня, ибо ту найдеме множество таких
образув, котрі капчавуть ся ку грекокатолицькуй

церьковли, релігії и духовному світови. Булшов
была проблема, котрі ипен образы вубрати из
великого множества прекрасных творув маляря,
ибо їх число детерміновали ограничені возможнос-
ти нашуй выставочнуй залы.

Думам, кедь лем только міста было, же бы лем
два образы мож вуставити, то и тогды неоспорно
треба было бы вубрати два портреты особ, котрі
бавили важну ролю у формованю и змуцнёваню
приязаности Атаназа Фединця. Первый – портрет
єпископа-мученика Теодора Ромжі, живот котрого
по атентатови испас отець художника, главный дох-

тор Др. Александер Фединец, а Владыка перед
своєв смертёв благословив будучого умілця, а
другый – портрет сестры Теофілы, ёго вихователь-
кы у захоронці. Они обадває были особами, котрі за
отстоєваня правды и справедливости мусіли

терпіти несправедливість и преслідованя. Они подаровали своєму окруженю правду и силу нашого віроисповіданя, а по тому, як історія їх оправдала, и ушыткым, ко у днешньому світі жадать віры и хоче ся односити ку общині, котра захраняє сполні цінности.

Як много значить спознавати достовірні люди! Быти свідком того, як многым они годні пожертвувати в інтересах своєю вірою! А также відіти и чувствовати, яку кардіалну роль бавить преданость у захраненю віры, цінностей и приязаности ку ним.

Мы много говориме за то, як мож передати и учинити принадливима про молодеж важні річи. У гатарох церквовли акцент ставить ся на духовности и євангелських цінностях, а руководителі національных меншин фарадлувуть ся передаванем приязаности ку материнському языкови, культурный дїдузині, національному ідентітету. Што годно пересвідчити молодого чоловіка, же йсі річи суть

важними про нього? Нич иншое, як достовірность ментора.

Др. Атаназ Фединец був серенчливим чоловіком. У животі го были сполягливі люде, котрі посредствовали принятю ним віры и цінностей, примір котрых сформовав и змуцнив єго приязаности. У єго образах жыє благодарность за сесь дарунок и стреміня самому стати добросовістным ментором.

У новембрі минулого рока людський и умілський животный путь Др. Атаназа Фединця скончив ся. Зато ися выставка єдночасно стала и памнятєв за умілця, котрого Господь наградив не лем умілським талантом, а и вірными людьми. Хочу пожелати вшыткым нам, жебы позераючи на образы маляря, у нас пробудило ся щирое желаня и наміреня самым стати достовірными наставниками захраненя цінностей дїдузини.

*Др. Томаш Вейгшєв, ректор
Потовмачила: Рената Романюк*

Выше поміщені поздравні матеріали суть нелекторованыма - Ред.

Од имени депутатського корпусу Вседержавного Русинського Самосправованя и русинській національній сполности выражаєме благодарность председателю Ніредьгазького РНС Марті Варга, члену депутатського корпусу и ніредьгазькуй русинській сполности за організацію Русинського Національного Сята на високом уровни.

Русинське Національне Сято 2013 пудпоровала Міністерія Людських Ресурсув.

— Вічная памнять, блаженный покій! —

Örök emléket, boldog nyugalmat! —

Памняти отця Михаила Маслея

26. мая 2013. рока у Кошицях, на 90-ум році жывота упокоив ся о. Михаил Маслей, грекокатолицький парох Честа и Комаровці, сященик Кошицького Грекокатолицького Катедрального Собора, єден из постигнутых и послідній свідок напада на єпископа Теодора Ромжу у октовбрі 1947. рока.

О. Михаил родив ся 21. апріля 1924. рока у Хусті, там кончив школу, потом за два роки штудовав в Ужгородській Грекокатолицькуй Духовнуй Семінарії. По ліквідації Мукачовської Грекокатолицькуй Єпархії вступив у Московський Дорожно-інженерный Інститут на екстерный курс, де дустав діплому з отличными результатами. 40 роков працював главным инженером у Берегсаськуй Дорожнуй Управі. 1985. рока изза серії родинных трагедій перестяговав ся до Кошиць, де вступив на церкувну службу, ибо ищи 1976. рока єпископ Александер Хіра тайно вусятив го у сященика. За цілый свуй тяжкий

жылот, перебировавши трудности, вун оставав ся вірным слугом любимуй церквовли и з покорностєв выношовав одведені му Всемогучым искушености,

айбо и вже тяжко бетежным каждый день тримава про самого себе таку дорогу його сердцеві літургію на церкувно-славянськым языкови. О. Михаил любив люди, мерьковав на проблемы вірников, многих утішав и наставляв мудрыма порадами. З глубокым честоуванєм и дружбов вун обертав ся ку русинській сполности нашуй отцюзини, много раз на нашое прошеня тримава сяточні літургії и з благодарностєв приняв од депутатського корпусу ВРС Премію Антонія Годинки за 2006 рук. Його добра и вручоважена особа буде хыбіти каждому, ко познавав и любив о. Михаила.

Вічная памнять, блаженный покій!

Представляєме Русинське Самосправованя Ерда

Русинське Самосправованя Ерда по выборах 2010. рока было сформоване из слїдувучых депутатув: Йозеф Неймет, Маріанна Смоларне Надь, Др. Андреа Гріц, Томаш Мартоноші. На першом засїданю депутатський корпус вубрав своїх руководителюв: председателя – Йозефа Неймета, подпредседателя – Маріанну Смоларне Надь.

Цїлїв Русинув Мадярщини, а саким кіпом и Ердського Русинського Самосправованя є захраненя материнського языка и традицій, одродження и поширєваня народнуй культуры, дозераня и пудпорованя молодых талантув, організація сосполных

акцій. За послїдній час нашое самосправованя пудпоровало русинську сосполно-інформаційну новинку „Русинський Світ”, Русинський Алманах и умїлський каталог Ивана Манайла, а также електронное нововиданя книги Ореста Сабова за Русинув. Депутатський корпус и члены русинської общины Ерда з ентузіазмом участвувуть в організації, проведеню и матеріалнум пудпорованю традиційных и сяточных акцій: Дня памняти Антонія Годинки и Русинського Отпуста у Шайовпалфалї. Ку Днєви памняти Антонія Годинки 2013. рока Ердське РС припоїло ся організаціїв и пудпорованєм дуже успішнуй выставки робут маляря Александра Смолара, котрый жые и творить у Ерді.

Каждый рук у вароші у керетох сята Ярнєго Цвітїня Вина організує ся Фестивал Націоналностюв, а также осінній праздник Збераня урожая. Русинська сполность Ерда зучастнює ся у сятых концертах высокого уровня, таким кіпом популяризувучи цїнности русинської культуры.

Нашое самосправованя робить многое в інтересах дозераня традицій грекокатолицького віровісповіданя, члены нашуй общины 2011. рока зучастилися ся у грекокатолицькум паломництві у Рим. Также мы пудпоруєме організовану Пастырським буро Гайдудорогській Єпархії програму

пудтримки талантливуй грекокатолицькуй молодежи и функціонованя Фонда за Восточно-мадярську Молодеж. Од зачатку нашого фунгованя пудпоруєме діятельство Фонда „Людський Голос”, што популяризує толерантность и помуч людєм ментално постиженным и з ограниченима возможностями: участвує в організації літніх молодежных таборув, рыбацьких походув, а на Крачун участникам праздничного концерта даєме дарунки.

Маріанна Надь Смоларне
подпредседатель
Русинського Самосправованя Ерда
Потовмачила: Рената Романюк

Виставка ердського маляря Александера Смолара

Родив ся умілець 18. апріля 1958. рока в Ужгороді. Любов ку рисованю, вадь, мож уповісти, духови живописа, проявила ся у нёго ищи у діточі роки, коли на літніх вакаціях, перебувавучи у бабкы, найшов комплет малярських олайовых фарб и розмалёвав нима ушыткі лады про квітя, котрі были у хыжі.

Пузнійше, у середній школі, де любимым предметом было малёваня, вун активно участвовав у выданю школнуй настіннуй новинкы ги карікатуриста.

1978. рока поступив в Ужгородську Школу Прикладного Умілства, де вошколовали такі познаті педагогы пудкарпатських живописа и ваяня, ги Демидюк, Пал, Петрець-

кый, Маснюк. Йсе далеко не повный шор люди, котрі поділили ся из ним своїм професіональным опытом пуд веденём дірктора Ивана Манайла.

На велику селренчу лішта изучаемых предметув была дуже довгов. Школовав Алесандер рисунок, живопис, ваяня, композицію, умілствознательство и ювелірное діло и 1981. рока успішно защитив діплому по спеціалности малярь-ювелір. Пузнійше робив проєктантом у фірмі, котра ся занимала комерційнов світлово рекламов. Зучастнив ся у формованю историчного центра Ужгорода, де проєктовал и создав фірмові знакы из цвітних металув и ковалного желіза при оформленю фасадув будовель на

днешній Театралнуй площі и Корзові.

Ведно из сим робив и над малярством. Ищи у школі написав перві значні роботы олайом, такі ги „Оргона” у 1979 році. 1990. рока из фаміліев перестяговав ся у Мадярщину, де продовжовал занятя живописом, котрый став частёв його живото. Булшость робут – натурморты и пейзажі, даколи стрічавуть ся и портреты.

Творы маляря отражавуть експеріменты у вшеляких художественных стілох и техниках из замітнов орієнтаціев на імресіонізм.

Так были намалёвані образы „Пуста”, „Орудіє умілства”, „Дикое цвітіння”, „Єдинокоє старое дерево”, „Канчув из кві-

тём”, „Човны” „Сонячний двор”, „Монастырь на берегови озера”, „Просонцвіты на парканови” и другі.

Часть робут, намалёваных до 90-ых рокув, по перестягованю лишили ся в Ужгороді и суть у зобранёх його цімборув и родичув.

Роботы, создані малярём у Мадярщині, у булшуй части, находят ся у фамілнуй вадь у пріватных колекціях, мож увідіти їх и за гатарами: в Америці, Росії, Арменії, ЗАЕ, Швейцарії и Австрії.

Ред.

Потовмачила: Ірина Скиба

У спередслові до „Русинського Альманаха” на 2012. рук редакція вуданя из жалёв констатує, же Вседержавное Русинское Самосправованя первый раз за многі роки не зучастнило ся у выдаваню Алманаха. Інформує честованых читателей, же од редакторув сёго вуданя Вседержавное Русинское Самосправованя не дустало подобного прошения, хоть общепознато, же сден из його редакторув с подпредсідателём ВРС и познає правила офіційного веденя діл.

Предсідатель ВРС Віра Гіріц

Krónika

Április

30.: A Komlóscai Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat régi hagyományaihoz híven megrendezte **tavaszköszöntő tűzgyújtását**, amelyen Komlóska minden korosztálya, és a szomszédos településeken élő ruszinok is tiszteletüket tették. A gazdag népművészeti műsort szalonnasütés, majd közös tánc és ének követte.

Május

2.: Az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége, a Barátság folyóirat, valamint a Croatica Nonprofit Kft. rendezésében került sor a Croatica Nonprofit Kft. székházában a **„Népszámlálás – Nemzetiségi-etnikai adatok 2011.”** című műhelybeszélgetésre. A nyitóbeszédet Hepp Mihály, ONÖSZ elnök, valamint Dr. Latorcai Csaba, az Emberi Erőforrások Minisztériumának helyettes államtitkára mondták el, majd a hazai nemzetiségi önkormányzatok elnökei értékelték a 2011. évi népszámlálás eredményeinek hatását közösségeik működésére.

10.: Trohanovszki Péter, írói álnevéen Murjánka Péter, a lengyelországi ruszin „Beszida” című lap szerkesztője, Lemkőföld köztisztelőnek örvendő egyénisége látogatást tett a Nyíregyházi Főiskola ruszin és ukrán nyelv tanszékén. A baráti légkörben lefolytatott eredményes tanácskozás során a felek átadták egymásnak a ruszinisztika terén megjelent új tanulmányokat.

24.05.-06.02.: Budapesten és Nyíregyházán a **szláv írásbeliség 1150 éves fennállása** alkalmából rendeztek nemzetközi konferenciát és szlavisztikai mesterkurzust az Orosz Tudományok Akadémia Szláv Nyelvtudományi Intézete, a Tolsztoj Társaság, az Orosz Kulturális Központ és a Nyíregyházi Főiskola Kelet- és Közép-európai Kutatóközpontjának közös szervezésében.

Június

1.: A Litinyei Bazilikában az Eperjesi Görögkatolikus Egyházmegye segédpüspökévé **szentelték Lach Milán** atyát.

1.: Az Érdi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat társszervezésében, a Szőlővirág Ünnepen és Nemzetiségi Találkozón nagy sikerrel szerepelt a **„Ruszinyátá” Gyermekek Folklor Együttes** és Daragó Zoltán énekes.

2.: A Kisvárdai Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat

ünnepi ülésén megemlékeztek **Ortutay Elemér**, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye kiemelkedő egyéniségéről.

5.: A Hodinka Antal Országos Ruszin Értelmiségi Egyesület és a Budapest- Terézvárosi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat rendezésében az Országos Idegen Nyelvű Könyvtár Rendezvénytermében került sor a **„Ruszin kiadványok Magyarországon”** című rendezvényre. A program során az elmúlt 15 évben megjelent ruszin kiadványok és a Ruszin Almanach 2012 került bemutatásra. Közreműködött: Dr. Botlik József történész és Hattinger-Klebaskó Gábor irodalmár.

8.: A Szikszói Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében 14 órakor vette kezdetét Szikszón a **II. Ruszin Pincenap** hagyományörző, színes programja a helyi Borok Házában.

11.: Az Eperjesi Egyetem Doctor Honoris Causa címmel tüntette ki **Magócsi Pál Róbertet**, a Torontói Egyetem történelem professzorát, a kortárs ruszinisztika egyik legismertebb képviselőjét.

15-21.: Az Országos Ruszin Önkormányzat az Emberi Erőforrások Minisztériuma pályázatán elnyert összegek felhasználásával idén a ruszinok által legsűrűbben lakott B-A-Z- Megyei Sajópfálfalán rendezték meg az **Ruszin Anyanyelvi és Hagományörző Gyermekek Táborát**, amelynek során a gyerekek részt vettek a Miskolci Apostoli Exarchátus területén élő görög-

katolikus hittanos tanulók évzáró ünnepségén. A gazdag program rendezvényeit megtisztelte jelenlétével Dr. Orosz Atanáz, a Miskolci Apostoli Exarchátus püspök-exarchája.

18-26.: A Fővárosi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat idén is megtartotta a már hagyományos **Anyanyelvi Ruszin Ifjúsági Művészeti Táborát Balatonföldváron**, a Riviera Park Hotelben.

23.: A Szent Efrém Férfikar (művészeti vezetője a Liszt-díjas Dr. Bubnó Tamás) az **Orientale lumen/Kelet világossága 2012/2013.** záró hangversenyét tartotta a Szent István Bazilikában. A hálás közönség hosszas tapssal köszönte meg Szabóki Tünde, Liszt-díjas operaénekes és Kocsis Fülöp, Hajdúdorogi Megyéspüspök közreműködését.

Ruszin Nemzeti Ünnepe 2013

A 2013. évi Ruszin Nemzeti Ünnepet Nyíregyházán megtisztelték:

Nagyméltóságú és Főtisztelendő Kocsis Fülöp püspök úr, Dr. Latorcai Csaba, az EMMI nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár úr, Dr. Végsheő Tamás úr, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola rektora, Kósa Tímea, Nyíregyháza alpolgármester asszo-

nya, az Ungvári Görögkatolikus Székesegyház Boldog Romzsa Tódor kórusa és vezetője Barna András atya, a települési és a területi önkormányzatok, valamint a ruszin társadalmi szervezetek képviselői és elnökei és a nagyszámú kedves vendég.

Immár több mint 10 éve a tavasz egyik legszebb havában gyűlik össze a hazai ruszin közösség, hogy méltassa vallási és kulturális hagyományait és az eltelt

időszakban elért eredményeit, erőt merítsen az előtte álló feladatok megvalósítására. Idén a Ruszin Nemzeti Ünnepet Nyíregyházán tartjuk. A 2011. évi népszámlálás közzétett eredményei a ruszin nemzeti-séghez tartozók számának 186%-os növekedését mutatják, a hívő ruszin emberek közel a fele görögkatolikusnak vallotta magát, ami matematikailag is lenyűgöző mutató! De számunkra nem a százalékos arányok a meghatározók, hanem a közösségi élet minőségi és tartalmi megújulása. Tíz év alatt sok mindent megélt közösségünk: voltak életünkben negatív jelenségek is, de az elért eredmények magukért beszélnek. Ősszel ünnepeljük a Ruszin Világ című lap alapításának 10. évfordulóját, jövőre a múzeumunk és a könyvtárunk is eléri ezt a kort, elkezdődött a közösségünk számára történelmileg fontos pályázat, a ruszin nyelvű tankönyvek megjelentetésének folyamata. Hisszük azt, hogy a ruszin közösség elkötelezettsége, hagyományaihoz, kultúrájához és különösen a görögkatolikus hitéhez való őszinte ragaszkodása és annak aktív gyakorlása segítette és a jövőben is segíteni fogja a magyarországi ruszinokat terveik megvalósításában.

Giricz Vera, ORÖ elnök

Magyarország Köztársasági Elnökének köszöntője

Tisztelt Ruszin Honfitársaim!

A magyarországi ruszinság képviselői minden évben együtt emlékeznek arra, hogy őseik a Rákóczi-szabadságharcban kiálltak a közös haza szabadságáért. Igazi közösségi ünnep ez, az Önök saját hitvallása. Mégis része a közös egésznek. Ezért adózom tisztelettel példa értékű, bátor kiállásuk emlékezte előtt, és szeretettel köszöntöm mindannyiukat nemzeti ünnepük alkalmából!

A ruszinok sokféle államban éltek és élnek, kisebbségben, mégis nemzeti öntudattal. Támogató hatalom híján ezért mindig kivételesen fontos volt számukra a közösségüket összekötő hagyományok ápolása. Ez óvta meg őket a történelem hányattatásai között, ez védte és erősítette identitásukat. Ez a sokszínű hagyomány, ez a szellemi örökség nemcsak a ruszinok számára értékes. Minden nemzeti vagy nemzetiségi

hagyomány az egész emberiség számára érték. Ezért olyan nagy a többségi nemzetek felelőssége.

Magyarország és minden más ország csak erősebb, gazdagabb lesz attól, hogy segíti kiteljesedni a vele együtt élő, államalkotó nemzeti közösségeket. A nyelvüket, hagyományait őrző, örökségüket büszkén valló polgárok a többséget is segítik a maguk értékeire való odafigyelésben.

Bízom benne, hogy a magyarországi ruszinság mindig büszke lesz nyelvére, kultúrájára, és boldogulni tud szülőföldjén. Remélem, hogy öntudatos, összetartó közösségként segíteni tudják a szomszédos országokban élő, a hazainál nagyobb létszámú ruszin-ságot is.

Felemelő, szép ünnepet kívánok!

Dr. Áder János

Budapest, 2013. május 23.

Kocsis Fülöp Megyéspüspök Ószláv Liturgia Homiliája

Szeretett testvéreim!

Pünkösöd a Lélek leszállásának és az általa művelt nyelvcsoodának az ünnepe. Ez számomra az idén egészen személyes módon jelent meg. Ószláv nyelvű Liturgiával ajándékozott meg, és nem is csak ezen a mai napon. A hét elején, Pünkösöd keddjén volt alkalmam Újvidéken, Ruszki Keresztúr mellett, Vodican járni. Aki ismeri ezt a zarándokhelyet, tudja,

hogy ott élnek azok a ruszin testvéreink, akik Kárpátaljáról, Felföldről meg a mi Csereháti vidékeinkről, költöztek oda több száz évvel ezelőtt, és mind a mai napig őrzik nyelvüket, őrzik liturgiájukat. Ma pedig a saját püspöki templomunkban végezhetem ezt az ősi szertartást. Számomra azért is kedves az ószláv nyelvű liturgia, mert ezen a nyelven váltam szerzetessé. Igaz, nem szláv földön, hanem Európának egy másik sarkában, Belgiumban, ahol a bencés kolostorban nap nap után ószláv nyelven énekeltük a zsoltosmát és a Szent Liturgiát.

Az ószláv valamiképpen a liturgiánknak a nyelve. Sokan talán nem is ismerik a szavak jelentését, a szavak értelmét, mégis ennek a nyelvnek a dallama hordozza azt a lelkeséget, amelyet mi a liturgiánkból ismerünk. Ma már Magyarországon kevesen, főlő, egyre kevesebben beszélnek ezt a szép, ősi nyelvet, talán egyre kevesebben értik is. Bízom azonban abban, hogy a liturgia nyelvét mégis egyre többen értik, mert a lélekben olyan hurokat pendít meg, amelyet, hogyha az értelem nem is tud követi, a lélek mélye, a lélek befogadó nyitottsága mégis fölfoghat. Így hát ezen a mai, ószláv nyelvű Liturgián – természetesen a magyar énekekkel együtt – a liturgiának a mélyére találunk és érzünk rá, és halljuk meg általa Jézus hozzánk szóló szavait.

Mai világunkban, úgy tűnik, hogy a keresztényeket újra egyre több támadás éri. Azt reméltük, hogy a kommunizmus megszűnése után, amelynek hatalma alatt a ruszin és a magyar nép egyaránt oly sokat szenvedett, immár vallásszabadságban élhetünk. Éppen ezért meglepő, hogy bár a diktatúra rémuralma régen véget ért, a kereszténységet mégis, mind a mai napig hasonlóképpen gúnyolják. Akik Krisztus tanítása nyomán akarnak járni, azokat megvetik, lenézik, nevetségessé teszik. De hát, Jézus maga mondta: „Ha engem üldöznek, titeket is üldözni fognak.” Nem

szabad visszaretetni, visszariadni attól, ha valaki nem érti meg az evangélium üzenetét, ha valaki kigúnyolja azokat, akik az egyház küldetését teljesíteni akarják.

Nos, Jézus ezt a teljes odaadottságot, ezt az elszánt Krisztus-követést várja tőlünk ma is. Arra tanít, hogy még azokat is szeressük, akik nem értenek bennünket, akik gúnyolnak, rágalmaznak minket, őértük is imádkoznunk kell. Igen magasra teszi a mércét a mi Urunk Jézus, és nem bújhatunk át alatta. Valójában azt kell tisztáznunk magunkban, hogy keresztények vagyunk-e vagy sem, Krisztus tanítványai vagy sem. Ugyanis félszívvvel nem lehet Őt követni.

Éppen a ma ünnepelt Keresztelő Szent János az, aki erre példát ad nekünk. Ő valóban mindenről le tudott mondani, azért hogy Isten szavát tisztán kövesse és sértetlenül közvetíteni tudja. Jézus ezért így beszél róla: „Az asszonyok szülöttei között nem született nagyobb, Keresztelő Jánosnál”. Méltán mondja ezt, hiszen teljesen az Istennek élt, kint a pusztában egészen sanyarú, szigorú aszketikus életet követett. Róla mondja tehát Jézus, hogy nem született nagyobb nála, de hozzá is teszi: „Mégis, az Isten országában a legkisebb is nagyobb nála.” Hogy lehetséges ez? Úgy, hogy az Isten gyermekei nem a maguk erejéből, a maguk aszketikus törekvéseiből, a maguk erőlködéseiből, erőfeszítéseiből válnak istenkövetökké, hanem a keresztség által lesznek az Isten családjának gyermekeivé, és abból merítik az erőt.

Kedves Testvéreim!

A Liturgia érteti meg velünk leginkább ezt a titkot. Ott kapjuk, ott érezzük meg ezt az isteni erőt, amely fölülemel bennünket minden emberi erőfeszítésen. Mint a szláv népek követői, mi is megtapasztaljuk a Szent Liturgia hatását: „Azt sem tudjuk már, hogy a mennyben vagyunk-e vagy még a földön.” Így emel föl bennünket a Szent Liturgia az isteni életbe.

A ruszin nyelv ápolása nem csupán nemzetiségi kérdés. Nem is csak a két nép összetartozásának a kifejezője. Bár nemes célok ezek is, mégis az ószláv nyelv sokkal többre hivatott. Ez a gyönyörű ősi egyházi liturgikus nyelv mindnyájunkat fölemelhet a liturgia mennyei világába, ahová a magunk erejéből nem juthatunk. Általa olyan módon részesülünk a szentség erejében, hogy az sokkal szorosabb köteléket teremthet nem csak Istennel, de egymással is, mint bármely nemes emberi célkitűzés.

A baráti találkozás és együttlét, a két nép, a két nyelv találkozása ezen a Szent Liturgián ezt a végtelen többletet nyújtja nekünk az Isten kegyelmének, az Isteni létnek és erőnek megtapasztalásában.

Amen.

Dr. Simicskó István államtitkár üdvözlőlevele

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves ruszin lelkületű polgártársaim!

Kérem, engedjék meg, hogy többes számban fogalmazzak: örülök, hogy egyre többen vagyunk. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy az én ereimben is csörgedezik némi ruszin vér. Büszkeséggel tölt el, ha azt látom, ez a kicsi magyarországi közösség egyre terebélyesebb és egyre több helyen hallatja a hangját: két-nyelvű folyóiratban, ruszin nyelvet oktató általános iskolában, tudományos intézetben, művészeti társaságban, néptánc egyesületben, ruszin nyelvű adás keretében a közszolgálati médiában, televíziós magazinműsorban a Zemplén TV-ben, népdalkórusokban, Mucsonyban és Komlóskán, de múzeum és tájház is öregbíti a hazai ruszin kultúrát. Szívderítő látni, hogy a hetven évvel ezelőtti állapothoz képest drasztikus létszámcsökkenés sem verte le a ruszin virtust és az építkező lelkületet. Hogy ez a közösség bátran kitart hagyományai mellett, nem fordult el a görögkatolikus vallástól sem.

A rendszerváltás után újra lehetett ruszinként létezni hazánkban, nem kellett tovább rejtőzködni. Tisztelet jár minden ruszin szerveződésnek, egyesületnek a magyarországi ruténok elismeréséért és azok a lépésekért, amelynek folyamányaként a ruszinok képviselhetik magukat a közéletben és kultúrában.

Csak biztatni tudom a ruszin szülőket, hagyománytisztelőket, örökségüket táplálják a fiatal és a majdan születendő generációban. Önálló, gyönyörű nyelvük van, vállalják büszkén. Gyermekeiket tanítsák ruszin szóra is, buzdítsák őket arra, hogy bátran, szeretettel forduljanak kultúrájuk felé.

Kedves ruszin polgártársaim, higgyék el, fáradozásuk mindenképpen megtérül. Századunkban, ahol lassan mindenütt leomlanak a határok Közép-Kelet Európában is, a szomszédos népek egymással szembeni sérelmei, a felszín alatt munkálkodó, múltból magunkkal cipelt indulatok értelmüket veszítik. Nem egymás ellen, hanem együtt küzdve, kéz a kézben kell vennünk az élet akadályait. Úgy, ahogyan Rákóczi hívószavára álltunk harcba és Kossuth csapatában is egy cél érdekében küzdöttünk. Ma a béke és a szeretet jelszavát tűzzük zászlóinkra. Ha mind többen ismerjük fel, hogy közösen gyorsabban haladunk az élet útvesztőiben, már nyertesek vagyunk.

Örömet, békességet, erőfeszítéseikhez sok sikert kívánok a „leghűségesebb nép” valamennyi képviselőjének!

*Üdvözlettel:
Simicskó István*

Dr. Latorcai Csaba helyettes államtitkár ünnepi beszéde a Ruszin Nemzeti Ünnepen

Excellenciás Püspök Úr, Tisztelt Elnök Asszony, Hölgyeim és Uraim!

Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntök minden kedves résztvevőt ezen a szép ünnepen. Megtiszteltetés számomra, hogy itt lehetek a Ruszin Nemzeti Ünnepen és Magyarország Kormánya nevében köszönhetem Önöket.

A Kárpát-medencében a magyar és a ruszin nép tizenegy évszázada megszokta nélkül él együtt. A viszonyunkat döntően az egymás tisztelete, kölcsönös megbecsülése, a harmonikus koegzisztencia jellemezte, aminek nem elhanyagolható előfeltétele a közös keresztény hitünk s az azon nyugvó kultúra volt.

Életmódunk, tárgyi és szellemi népi kultúránk jelentősen hatott egymásra.

Ezért is kiemelkedően fontos számunkra a ruszin - és vele együtt mind a tizenhárom - nemzetiség védelme és segítése mindenben. Jól alátámasztja ezt az a tény, hogy Magyarország nemzeti-ségeinek nyelve, tárgyi és szellemi kultúrája, történelmi hagyományai, valamint más sajátosságai egyéni és közösségi önazonosságuk része, ezen értékek megőrzése és ápolása alapvető joguk. Mindezen jogok az Alaptörvényben is rögzítésre kerültek. Az Alaptörvény mind preambulumban, mind normaszövegében rögzíti, hogy a hazánkban élő nemzetiségek a magyar

politikai közösség részei és államalkotó tényezők. Az állam vállalja, hogy a nemzetiségek nyelvét és kultúráját megóvjá és ápolja. Egyértelművé teszi, hogy minden valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad megvallásához és megőrzéséhez. Rögzíti, hogy a nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználatához, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználatához, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

A magyarországi ruszinság figyelemre méltó magas kultúrával, mély görög katolikus hitélettel rendelkezik, melynek megvallása és megélése a közösség legfőbb összetartó ereje. Szép keretet ad az ünneplésre az évről évre megrendezendő Ruszin Búcsú.

A nemzetiségi lét kereteit meghatározó nemzeti- és önkormányzatok – élükön az országos önkormányzattal - példaértékű munkát végeznek a ruszinság megmaradása, jövője érdekében. Gondolok itt többek között a közösséghez tartozó általános iskolai, középiskolai, felsőoktatási képzésben résztvevő tanulók, hallgatók részére történt ösztöndíj pályázat kiírására, nemzetiségi tankönyvek készítésére, a gyermekek számára elérhető programok, táborok szervezésére, a rangos Hodinka Antal Díj odaítélésére.

A nemzetiségi önkormányzatok és civil szervezetek - köztük a ruszinok - mindig számíthatnak és számíthatnak a cselekvés terén a Kormányra. Támogatásukat, az országos önkormányzatok által fenntartott intézmények működését, nyomtatott médiájuk megjelenését, kulturális programjaik megvalósulását folyamatosan lehetővé teszi az állam. A ruszin nemzetiség esetében ez az összeg eléri a 100 millió forintos nagyságrendet.

Engedjék meg, hogy a - jövőre való kitekintéssel kapcsolatban - nemrég napvilágot látott 2011. évi népszámlálás adatairól is ejtsek néhány szót. A KSH táblázataiból pontos adatokhoz juthatunk a magyarországi népesség nemzetiségi hovatartozásával kapcsolatosan is. A nemzetiségi vonatkozású táblázatok

áttekintik a lakosság nemzetiségét, anyanyelvét, egyes helyzetekben beszélt nyelvét, nyelvismeretét, korosztályi összetételét, állampolgárságát. A népszámlálás nemzetiségi adatait pozitívnak értékelhetjük, mivel csaknem valamennyi hazai közösség esetében nőtt az identitás megvallásának hajlandósága.

A 2001. évi népszámlálás szerint Magyarországon 1098 fő tekintette magát ruszin nemzetiségűnek, 1113 fő ruszin anyanyelvűnek, ebből 428 fő volt a nem magyar állampolgár. A 2011. évi népszámlálás során a ruszin nemzetiséghez tartozók száma több mint háromszorosára nőtt, azaz 3882 fő. Fény derül arra is az adatokból, hogy a ruszinok 46 %-a görög katolikusnak vallotta magát.

Csökkenést mutat viszont az anyanyelvűnek a ruszint vallók száma. Ez a csökkenés csak megerősíti a ruszin nyelv oktatásának szükségességét, amelyhez a Kormány minden támogatást megad.

Ezen adatok alapján kitűnik, hogy összességében több a ruszin identitását vállaló ember, ám a jelenlegi települési nemzetiségi önkormányzatok száma – a nemzetiségi névjegyzékre való feliratkozás mellett, országos szinten – a felére csökkenhet.

Elnök Asszony a hónap elején a népszámlálással kapcsolatos, Budapesten megrendezett műhelybeszélgetés alkalmával úgy fogalmazott, hogy elérkezett a hazai ruszinság számára a megtisztulás ideje.

Tiszta szívből kívánom, hogy a Magyarországon élő ruszinok igazi közösségei megtisztuljanak, megerősödjének és tegyenek meg mindent, hogy azt a páratlan kulturális többletet, amelyet generációk óta őriznek és adnak tovább, még nagyon sokáig nemzeti értékeink között tudhassuk! Kérjük a jó Istent, hogy ez a sok határral szétszabdalt nemzet önazonossága tovább terebélyesedjen!

Kívánom, hogy érezzék nagyon jól magukat a mai, Ruszin Nemzeti Ünnepen!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Fedinecz Atanáz festőművész kiállításának megnyitója a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán

*Tisztelt Államtitkár
úr, Elnök Asszony, tisztelt
Hölgyeim és Uraim!*

Nagy örömmel fogadtam az Országos Ruszin Önkormányzat arra irányuló megkeresését, hogy a Ruszin Nemzeti Ünnephez kapcsolódóan a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola épületében kiállítás nyíljon dr. Fedinecz Atanáz festőművész képeiből. Fő-

iskolánk nem csupán felsőoktatási intézmény, az oktatás és a tudományos kutatás műhelye kíván lenni, hanem lelki otthon és kulturális központ is, ahol helyet kaphat minden olyan kezdeményezés, mely görögkatolikus egyházunk sajátos és hiteles hagyományához és örökségéhez kapcsolódik, azt ismerteti és gazdagítja.

Dr. Fedinecz Atanáz gazdag életművében minden ecsetvonás a ragaszkodásról árulkodik. Ragaszkodik ruszin népéhez, az általa lakott és óvott tájhoz, és

ki kellett volna állítanunk, akik Fedinecz Atanáz ragaszkodásának alakulásában és megerősödésében fontos szerepet játszhattak. Romzsa Tódor vértanú püspök portréját, kinek életét a merénylet után a művész édesapja, dr. Fedinecz Sándor főorvos mentette meg, s aki halála előtt őt áldásában részesítette, illetve Teofila nővérét, aki óvónője volt. Mindketten olyan személyiségek voltak, akik igazságtalanságot és üldözést szenvedtek el annak megvallásáért, amit igaznak tartottak. A hitvallók hitelességével és az abból fakadó erővel ajándékozták meg környezetüket, majd pedig miután a történelem igazságot szolgáltatott nekik, mindazokat, akik ebben a világban hitelességre

vágynak és arra, hogy tartozhassanak egy értékközösséghez.

Milyen sokat is jelent személyesen ismerni hiteles embereket! Szemtanúja lenni annak, mi mindent képesek feláldozni mindazért, amiben hisznek! És látni-tapasztalni, hogy a hitelesség milyen alapvető szerepet játszik a hit, az értékek és az ezekhez való ragaszkodás átadásában.

Sokat beszélünk arról, hogyan lehet fontos dolgokat átadni a fiataloknak és vonzóvá tenni számukra. Az egyházon belül a hit és az evangéliumi értékek közvetítésén van a hangsúly, egy nemzeti

mindenhez, amihez maga a ruszin nép is ragaszkodott és ragaszkodik. Nem volt tehát nehéz rátalálni Fedinecz Atanáz festményei közül azokra, melyek egy egyházi intézmény jellegéhez leginkább illeszkednek, hiszen az életműben bőségesen találhatunk a görögkatolikus egyházhoz, a valláshoz és hit világához kötődő képeket. Inkább az okozott gondot, hogy tekintve a kiállítási tér szűkös kereteit, mely képeket válasszuk ki a számos kiváló festmény közül.

Úgy gondolom, ha csak annyi helyünk lett volna, hogy mindössze két képet mutassunk be, annak a két egyházi személynek a portréját akkor is mindenképpen

kisebbség vezetői az anyanyelvhez, a kulturális örökséghez és a nemzeti identitáshoz való ragaszkodás átadásán fáradoznak. Mi győz meg egy a fiataalt arról, hogy ezek fontosak számára is? Nem más, mint a közvetítő hitelessége.

Dr. Fedinecz Atanáz szerencsés ember volt. Az

életéből nem hiányoztak a hiteles emberek, akik hitet és értékeket közvetíttek felé, akiknek a példája kialakította és megerősítette benne a ragaszkodás magatartását. Képeiben megvan a köszönet és a hála ezért a kapott ajándékért és a szándék, hogy ő maga is hiteles közvetítővé váljon.

Tavaly novemberben dr. Fedinecz Atanáz emberi és művészi életútja lezárult. Így ez a kiállítás egyúttal emlékezés is egy művészre, akinek az életét az Isten nem csak művészi tehetséggel áldotta meg, hanem hiteles emberekkel is. Azt kívánom mindnyájunknak, hogy képeit szemlélve ébredjen fel bennünk az őszinte vágy és szándék arra, hogy mi magunk is hiteles emberré válva tudjunk közvetítőivé válni mindannak, amit őseinktől kaptunk.

Dr. Végsheő Tamás

*a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi
Főiskola rektora*

A fenti köszöntőket eredeti formájukban, szerkesztés nélkül közöljük. - Szerk.

Az Országos Ruszin Önkormányzat képviselő-testülete és a hazai ruszin közösség nevében köszönetünket fejezzük ki Varga Mártának, a Nyíregyházi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat elnökének, a képviselő-testület és a nyíregyházi ruszin közösség tagjainak a Ruszin Nemzeti Ünnepe színvonalas megrendezéséért.

A 2013. évi Ruszin Nemzeti Ünnepet az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő Egyházi és Nemzetiségi Támogatások Igazgatósága támogatta.

— Örök emléket, boldog nyugalmat!

Вічна пам'ять, блаженний покій! —

Mászley Mihály Atya emlékére

2013. május 26-án, Kassán, életének 90. évében elhunyt Mászley Mihály, Cseszta és Komáromi Görögkatolikus Egyházközségek parókusa, a Kassai Görögkatolikus Székesegyház gyóntató papja, a Boldog Romzsa Tódor püspök ellen 1947 októberében elkövetett merénylet egyik elszenvetődője és egyik szemtanúja.

Mihály atya 1924. április 21-én született Huszton, ott végezte iskoláit, majd két évet az Ungvári Görögkatolikus Szemináriumban. A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye felszámolása után jelentkezett a Moszkvai Útépítő Mérnöki Főiskola levelező szakára, ahol kitűnő eredményekkel szerzett diplomát. 40 éven keresztül főmérnökként dolgozott a Beregszászi Útkezelői Hivatalban. 1985-ben, a sorozatos családi tragédiák hatására Kassára költözött és jelentkezett egyházi szolgálatra, hiszen 1976-ban Chira Sándor

püspök titokban pappá szentelte. Küzdelmes élete során, legyőzve a nehézségeket, mindig hűséges szolgálója maradt szeretett egyházának és szerény alázattal viselte a Mindenható által neki szánt megpróbáltatásokat, még súlyos betegen is naponta elvégezte egyházi-szláv nyelven a szívének oly kedves liturgiát. Mihály atya kedvelte az embereket, odafigyelt híveinek gondjaira, vigasztalta és bölcs tanácsokkal egyengette sorsukat. A hazai ruszin közösséghez mély baráti szálakkal kötődött, felkérésünkre több ízben misézett ünnepi alkalmakkor, hálával fogadta el 2006-ban az Országos Ruszin Önkormányzat képviselő-testülete által adományozott Hodinka Antal Díjat. Kedves és kiegyensúlyozott egyénisége hiányozni fog mindenkinek, aki ismerte és szerette Mihály atyát.

Boldog nyugalmat és örök emléket!

Bemutatjuk az Érdi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzatot

Az Érdi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat a 2010. évi választás után alakult meg négy képviselővel: Németh József, Szmolárné Nagy Marianna, Dr. Hricz Andrea, Martonosi Tamás. Alakuló ülésén a képviselő-testület megválasztotta tisztségviselőit: Németh

Józsefet elnöknek, Szmolárné Nagy Mariannát elnökhelyettesnek.

A magyarországi ruszinok, így az Érdi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat célja is az anyanyelv megőrzése, a hagyományok ápolása, a népi kultúra felelevenítése és továbbadása, a fiatalok tehetséggondozása, közösségi rendezvények szervezése. Az eltel időszakban önkormányzatunk támogatásban részesítette a „Ruszin Világ”, a magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lap, a Ruszin Almanach és Manajló Iván művészeti katalógus megjelentetését, valamint Szabó Orest a ruszinokról szóló könyvének elektronikus újrakiadását. A képviselő-testület és az érdi ruszin közösség tagjai lelkesen vesznek részt a hagyományos, ünnepi rendezvények szervezésében és lebonyolításában: a Hodinka Antal Emléknep, a Ruszin Nemzeti Ünnep, a Sajópálfalai Ruszin Búcsú rendezvényeit anyagi támogatásban is részesíti. A 2013. évi Hodinka Antal Emléknep alkalmából az Érdi

Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat Szmolar Sándor, Érden élő és alkotó festőművész nagysikert aratott kiállításának megszervezésével és támogatásával hozzájárult az ünnepi rendezvénysorozathoz. Évente sor kerül a településen a Tavaszi Szőlővirág Ünnep keretei között a Nemzetiségi Fesztiválra és az Őszi Szüreti Ünnepségre. Az érdi ruszin közösség színvonalas műsorokkal vesz részt az ünnepi rendezvényeken, így módon népszerűsítve a ruszin kulturális értékeket. Sokat tesz önkormányzatunk a görögkatolikus vallási hagyományok ápolása terén, hiszen a közösség tagjai részesei voltak a 2011. évi Római Görögkatolikus Zarándoklatnak, támogattuk a Hajdúdorogi Egyházmegye görögkatolikus fiatalok tehetséggondozását és a Kelet-Magyarországi Fiatalokért Alapítvány működését. Megalakulásunk óta támogat-

juk az Emberi Hang Alapítvány értelmi sérültek és a mozgáskorlátozottak elfogadásával és megsegítésével összefüggő tevékenységét: részt veszünk a fiatalok nyári táborozásának és a peca túrák megszervezésében, illetve Karácsonykor megajándékozunk az ünnepi műsor résztvevőit.

Szmolárné Nagy Marianna
Érdi Ruszin Nemzetiségi Önk. elnök-helyettese

A 2012. évi Ruszin Almanach előszavában a kiadvány szerkesztőse sajnálattal közli az olvasóval, hogy az Országos Ruszin Önkormányzat hosszú évek óta most először nem vállalt társkiadói szerepet az Almanach megjelentetésében. Tájékoztatjuk tisztelt olvasóinkat, hogy a Ruszin Almanach szerkesztőségétől az Országos Ruszin Önkormányzathoz nem érkezett ilyen tartalmú felkérés, bár köztudott, hogy a kiadvány egyik szerkesztője az ORÖ elnök-helyettese és ismeri a hivatalos ügyintézés szabályait.

Giricz Vera, ORÖ elnök

Szmlár Sándor festőművész kiállítása

Szmlár Sándor 1958. április 18-án született Ungváron. A rajzolás és festészet szelleme már kisgyermekként rabul ejtette. Egyik év nyarán, nagymamájánál üdülve, egy doboz művészi olajfesték készletet talált és kidekorálta az összes, házban található virágcserepet.

Középiskolás éveiben a rajz volt a kedvenc tantárgya, tevékenyen részt vett az iskolai falújság szerkesztésében, mint karikatúrarajzoló.

1978-ban felvételt nyert az Ungvári Iparművészeti Szakközépiskolába, amelynek igazgatója Manajló Iván volt. Neves tanárok, elismert kárpátaljai festő- és szobrászművészek: Demidyuk, Pál, Petrecki, Másznyuk szakmai tapasztalataikat osztották meg a diákokkal, útmutatást adtak a jövőre nézve. A tantárgyak palettája meglehetősen gazdag volt: rajzot, festészetet, szobrászatot, kompozíciót, művészettörténetet és ötvös iparművészetet tanítottak. 1981-ben Szmlár Sándor ötvös-iparművészként, sikeresen diplomázott. Később egy kereskedelmi fényreklámokkal foglalkozó cégnél dolgozott, tervezőként. Munkája során, kihasználva Ungvár történelmi jellegét, a belvárosban, a Korzó és a Színháztéri homlokzatokra, több színesfémből domborított és kovácsoltvasból készült cégereket tervezett és kivitelezésükben részt is vett. Ezek mellett gyakorolta a festészetet és még a tanulmányai alatt, 1979-ben megszülettek az első komolyabb olajfestmények, például az „Orgonák” című kép.

1990-ben, családjával Magyarországra települt,

ahol folytatta a festészetet, amely élete egyik fontos részét képezte.

Az érdi műteremben született festmények többsége csendélet és tájkép, de felbukkan közöttük egy-egy portré is. Művészeti alkotásai a stílusok és különböző technikák kutatását és kipróbálását tükrözik, amelyeken az impresszionizmus iránti rajongása figyelhető meg.

Így készültek a következő festményei: „Pusztá”, „Művészet kellékei”, „Vadvirágzás”, „Magányos öregfa”, „Virágos kancsó”, „Csónakok”, „Napos udvar”, „Tóparti kolostor”, „Napraforgók az ablakpárkányon”, stb.

Az áttelepülés előtti időszakban készült festményeinek egy részét az Ungváron élő barátoknak és rokonoknak ajándékozta. A Magyarországon készült művek közül nagyobb része itthon van, saját és magángyűjteményekben, de megtalálhatóak festményei külföldön is, így az USA-ban, Oroszországban, Örményországban, Dubai-i, svájci és bécsi barátoknál, rokonoknál és magángyűjteményekben.

A 2013. évi Hodinka Emléknepok alkalmából az Érdi Ruszin Önkormányzat és az Országos Ruszin Önkormányzat az ORÖ székházában kiállítást rendezett Szmlár Sándor műveiből, munkái szerepeltek az MTVA „Rondó” ruszin festőművészekről szóló műsorában és a 2011. évi Nemzetiségi Gálán bemutatott, ruszin képzőművészek munkásságáról készült videón.

Szerk.

Kiadja
az Országos Ruszin Önkormányzat
Felelős kiadó: Giricz Vera

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Káprály Mihály - felelős szerkesztő
Szónoczky János Mihály - főszerkesztő
Manajló András - művészeti szerkesztő
Pernye-Klamár Sára - szerkesztő
Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár

A szerkesztőség címe:
1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.
Tel./Fax: (06-1) 468-2636
E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com
http://ruszin.com

Nyomdai munkálatok: AMG experts Bt.
A lapban megjelent cikkek bármilyen felhasználásánál
a „Ruszin Világ”-ra hivatkozni kell.

Выдає:
Всержавное Русинське Самосправованя
Отвічальний видаватель: Віра Гіріц

Члены редакції:
Др. Михаил Капраль - отвічальний редактор
Янош Мигаль Соноцкі - головний редактор
Андрій Манайло - умільський редактор
Шара Перне-Кламар - редактор
Ірина Скиба - секретарь

Адрес редакції:
1147 Будапешт, вулиця Дєрмот 85/б.
Тел./Факс: (06-1) 468-2636
E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com
http://ruszin.com

Друк: AMG experts Bt.
При передрукуванні посилати ся на „Русинський Світ”

ISSN: 1785-1149

Egy példány eladási ára: 600 Ft.